

Kânda fes fallos

Ðögiffe Ora Riðôs-Fes Ef Fôresta, meldelira ef mikkelel oras mosjeus fes ef tomânerÿ, hurtos 1 desembry

Kânda, meldelira ér mip ef hupster terat álbe-glúfiys fes kult šark ur eft fartelira cheber rifo ef mippainos, farte fes fallos, çyr frópÿj ef lytt is ás ef finanšos. Ef lydet mõntos melde den ðögiffe Ora Riðôs-Fes Ef Fôresta (ef mikkelel oras mosjeus fes ef tomânerÿ) hurtos 1 desembry, janof eup "lelperre éfti eft quista mybbe luft ef glúfiy-cúlturiy", na eup léne ef.

Fes eft mešanelira pryjillos, eup bzagoe, belt lyde-wys nert juelira ón ef oblékrosz rifo ef lakâiy tomânerÿ ur ás ef cõmiserr-ratt. Mittof risinaariyn fórmulerõsta tulkettús, ef glúfiy sen kettelira kaf finanšela wâst gâšâ eft neprimitâ aupross. Kânda rifo quamps furt 250 melõn herco fes 2013, tur fes 2014 ef krišo tukst pluzari 34 melõn, ur fes 2015 eft perdos rifo litel ér melõn meldo. Frópÿj 2016, stus dõxe eft perdos rifo 40 melõn herco noi ne'ama. Eft fórmuleraters sena lãvetsée pip luft ef, ur ijãk, ef fórmulers rifo ef glúfiy flúfa kura 23 prosent fes õktobry lelmo zemper.

Amagene kurra beri pónze ef zerfos-fes frópÿj gopirus fester raporsz, zremjelira den ef tildã finanšela welfa'ecosz liyrshese messe, kerru iftam joelkimiym (ef raporsz lelperre xÿ querdo mefrãs), ki eft tamãnos, luft té blul kimorelije mosjeus Ora Riðôs fara ÿmatter veldur. Ef melde xãratt, eup probarelira beri fistõre cupp ef zalatrelira karé qu ÿpf své.

Mittof fester towervÿ ma melde remarces, Kânda põnsilõme ra ki

hupster xafollas na ef mippainos pip lóf pert zempers, blul kaftelije kerru rôrfiym mit. Eftovap ef mippainos-siyclo sen nert kurre beri armtgre den spuje ðõnosef ojabriyn safõts, lelpriovap ef mippainos fitfara gõrfjõcer xõmarste eft serten grat fes feststenter luft ki ef safõts, ef mippainos ÿrgote lef mit. Kirro pryjillecos Kãndaex ef tujen kol dus?

"Ef ÿrðaaage, eft tamãnos chaquindelira fes ef wertlã, ur eft vober rifo eft 'riffiy mimpiterfos'"

"Blul perke beri mippitstelije pana velk stalate", na prifjiof Niko Nisãrda rifo ef Ekonomiy-universitiy ber Liyrotyka pryjille. "Ef ÿrðaaage, eft tamãnos chaquindelira fes ef wertlã, ur eft vober rifo eft 'riffiy mimpiterfos' ytende meldelira nirtte ef tildã jikatãs – taufen blul perke beri çyraelelije velk ef adiyik tiyn. Bloirã janof ef mippainos melde ef hupster oras gõrfjõcer, eft truste-linnos bzaútra: eftovap ef mippainos torkaro ra Kãnda lo eft nemerel cheber, ur lelpriovap Kãnda šovo ra helkara ef ÿnozjos enn mittof imago. Tur fesfort Kãnda meldo fes ef miyros furt ef fes-ÿpãros enn ef mippainos-xafollas tukst superierr cõnkurerelira tareffs.

Zempersot, ef glúfiy enn pert beritel smurf pónze furt ef megaprojecs, óps kurrelira beri xolara kaf gõrfjõcer rifo ef mippainos." Niko Nisãrda kette eft cõnkrett šovos:

"Luft ef mipketos furt ef xolaros rifo ef Falebo-krum (jen M33 jen M2) fes 2012, dur álbe-glúfiys melde cijaziyn: Piylgrem, TPR ur Kãnda. Piylgrem arfina lef eft kafsompelira offertos, tur blul rexulelije iyffe tanne bloirã. TPR sen ma hyrgta, óps haógarilõme pai rast den stus di ãksepteri kvã hift offertos. Ur Kãnda enn ef cõmpetišo quamptúne – lef eft kuntos, meldelira superierr cãrdõf furt ef infrastrúkturiy-depãrtemen (Sidõn Quleeše (AZR) melde zúfiy pip ef ÿmatter menester), tur Kãnda perka beri luftmenee, çyrs ef ÿrpõteçú ef projecc."

Serten siy, lo kã ef vende pek pip lóf pert zempers: Kãnda zute jadãk mipketos, tur ef xolareçú lyche ef ÿrõm furt ef leniy šõmt. Pana kimorelije pai mittof tangodãm lo "stovy-efektos", ur kusamiluft ef kerru ÿjefiy-wila'os melde fest-yplemeriy. Ora Riðôs-Fes Ef Fôresta, kurrelira beri kettare eft nãnk bonus tsazi jadãk stat-xafolla, melde ef sour rifo Elger Fes Ef Fôresta-Blachÿ, meldelira ef LiZa-zãmrater té ularãfe riyfain ef rist den do kafðobiyre lãtesmriyof ef infrastrúkturiy-menesterer aupross.

Amagene nert krabéavy ef wyzenn Kãnda-welfa'ecosz, ur tenne kirro wencate velk begg ef rapors-ÿrtÿruba fes ef skrenn. Tur gû ef mipslap kirre kva den ef fort melde aziy beri idehulle vluf tiyns. ð

Moffain Hazãky



Eft nekaftatt quariycõ-sef-kliq

Kelt, eft ekskluseff sectã-kliq nerikareçú terat dus eft quasef-õc. Noi janof goe cosisz pónze nerikar terat, tur iftam janof ef quariycõ-ðÿny farta-armt tjãg 60 prosent lelmo zemper, gãšã ef albam ialefs fes Braziliy ur ás ef Ameriy.

Quariycõ-ialef fes Florida: liftkar trofiy-kinner, kabi kaf lain

Mãtréfiy kÿpõn ur kinã frópÿj ef quariycõs-vilduls kafkette dramatise oajarõsta. Ef produkšo fes Braziliy ma ãçyra, ef bidalilõme quoss lóf ral ten fõlgeliran zempers fes ef mantas lef ef quariycõ-plãntaes. Ef quariycõ-gaf fes ef Ameriy, meldelira ef wertlane hupster oras quariycõ-produsennt tukst mip ér, kriše lef ér mip durtef kanas tukst 885.000 megagrãmas.

Ef ameriy rãpoos cõsentrere fes Florida. Gopirus hupster ÿnt ur eft mãtréfiy defõ pai ki eft bakteriy, té jakrosa lý China ur té qugle ef ÿdo-étaros enn ef vilduls, arfino kusama helkara ef derviy ialef fes main-hent zempers. Tanne fes Florida ef xatjesmé lelperre ef progrãm, den stus axe nyses vilduls fes eft raçus rifo ér-ur-holfe kilometers roffottõ eft kinur vildul; na ef quariycõ-areçúukér ãçyro ymazersót er 2005.

Pert keltes ma revuse beri azerše kleter quariycõs-vilduls, stus nert kurrilõme beri wehave ef bakteriy, taufen blul pip 100 melõn dollars spentelije furt ef lõtlatzros enn ef.

Ef ðÿny kafðeeliye kerru fit abarit pai ki ef folãs, mit miplorerde nyses quariycõs, óps kurrelira beri armt-ryte. Ur kerru ef faledos rifo pert ergõte, den haóge ef quariycõ-seft-produkšo, kafðee ef ðÿnys. Qus ef

braziliy Cutrale, meldelira ér mip ef wertlane hupster oras quariycõ-produsennts, enn ef kalõmba lose helkara wanãjãs, wÿrtãlacc ef ÿputtos-kura enn Chiquita.

Kusamiluft, glúfiys fitfara Cutrale kette eft nakaftos ón eft krišelira linnos, brã ef quariycõ-plyfonos tõte beri pónze riyfain zampõrquiyr oiba, gãšã panÿr hupster sucro-tyros.

Tranšõ, ef zampõrquiyr-tiyn rifo ef cãrbohydratiy-huãs Atkins-regimiy enn ef quariycõ-sef-linnos çhãfare

Horit ef 'quasef' mitaamiffituro ki eft terat helt ki plyfoniõs, ef veldurs té lelde-luft pert lóf ef katõ brakest. Tur mittof tomãrketÿ idevendarã wuxelira, kerru yargeloh ef mãrket-loffertos enn pert kleter brakest-plyfoniõsa ur vluf cafer-frenvur ur miyna-õcs. Tranšõ, ef zampõrquiyr-tiyn rifo ef cãrbohydratiy-huãs Atkins-regimiy enn ef quariycõ-sef-linnos çhãfare.

Blul gabanelije oppelepe ef cõsentreror quariycõ-sef fes cryros ur tjãg super-tenkkas kura ef pijã claba. Kerru fes Spooksoliy sest karés gare kaf forts ef Bõrã-ports. ð

Lisa Kanyndre

Aftel gÿrs bladide vluf ki dus GXH ÿstrjõffe ón kirknem?
Carãs melde ef ãp LiKi furt kirknem.

Carãs

Noi jadãk sen cente happy lef ef aquonda stafiy-insúrãnos. Curmel, gÿrs qurtare jazy spesifiyç blaffosz frópÿj sener heltiy-xõmarstos oft ás ef offertor naliycos. Mitõfamj Carãs çÿrtireçú gÿrs.

Carãs çÿrtire kirknem lef ef ÿrriffos enn ki ef helten-naliycos lo kaftatt, sem melde curmel kûf nert šãst'kurre armt kirknem. Gÿrs cõsidere kol eft ðulent froqueffos? Oft eft ðiess nãnkos fes eft mãrkalandes afacha oft eft tšegiy õc? Oft eft mikar yntcuros-wõlpios? Oft eft lûx sérettos fes eft naliycsért ãme gÿrs bladide ef fiseronam?

Por'bec – selm kette ÿrõ eft vloja painor-luft la'ycã ón gert helten-calaros, ef kaftattare miyr Carãs.

Furt kult insúrãnos-ógos ur premys, zerfe-gõrse www.carasinsu.sp oft krÿše-gõrse 017-88888 furt gratis naxyfolos.

Ef ralpoiraterer rapors **To-oibãniys ur to-offertosz** melde kaf www.crp.sp/rap44

"Oibãniys" kaf net-codart ðÿnys ur "flacÿr" offertosz mit melde hitšo qualostiys

Pert futju-misans ur sért-dreut-õcs (çyr nõpãns is mainkloito-hglúfiys) álbae sener morgs, wÿrtãlacc ef ÿšovos enn hift ðÿnys tu-vrõk, fitfara ef loke den stus offerte oibãniys, taufen stus sÿrte kvã flãme ef luftreppor xulã ðÿny lo notos.

Sidõn Parõ Mesã-Hakvaniy, meldelira ef cõnsument-ralpoirater, mittof álbaos créne ÿt fes eft terat critise ki rapors. Blul ef rapors qualostiyelije ón ef Zãmporem-tec. Hurtos aprila tukst fes septembry, ef ralpoirater enn ÿrsa'ecc fiyrk-wõsa, foltõsa én ãtvertenšos rifo futju-misans ur ás sért-dreut-

õcs çyrna'eche, kol efs parfãse ef oibãniys ur flacÿr offertosz. Eft ušãf álbaos melde den stus kimore eft serten oibãniy-prosent-šifró lef ki eft ðÿny fra stala, furt té blul ef prodúk qualostiyelije ãlte, ur kirturelira den idem póbarelije. Kerru, stus offerte lilt oibãniys ur flacÿr ãkšos lóf eft qurtiy iyra, úcãs tillef fit stus kimore teãk hÿ ki iyra – ur qu hÿet tims.

Qus kurre-melde, paskas stus offerte eft prodúk lo nerikar terat, úcãs ef ðÿny melde ef fraji své ef tiyn gopirus hertels futtof ef. Tur iftam, ja ef zerfefesz stus enn ef

ðÿny kafpaine fiysor lóf gopirus minks.

Blul ki ef misans révelitã ðekmãc, luft mit Sidõn Parõ Mesã enn mittof vobers rifo álbaos cõnstatere, lef wide rifo ef toqudexÿ, colkettelira beri zille ef cõnsuments. Nÿn ef misans ÿrfõtare sener álbaelira cõmersela ãktivitiyis, ennelije blul ef quankas ur fesjikatelije blul ef dekeniy.

Ralpip ef ralpoirater vãrne, mittof álbaelira ðãklens meldelira terat "zampõrquiyr" ki messe loiniy Kriystãs. ð



FINNE-GÕRSE SENER CãRIERR FES EF JOBIY-STOVY
SãM 12 NOF – LUN 14 NOF CLABA-HALLS – AMAHAGGE
WWW.JOBIYSTOVY.SP

Mintof ef ÿmann *Matthew*

Ha'itiy finne tijãtnesste-kãmpann ãst colera

Ha'itiy jesfare alt ón ef somposz rifo ef ÿmann *Matthew*. Ral ef tangodãm finna lef eft tijãtnesste-kãmpann furt 800.000 veldurs ãst colera. Internašonalo òrganisaša çÿrtire ef distribušo rifo clenn kupãn-knurfel.

Fes Ha'itiy stus enn eft tijãtnesste-kãmpann finne ãst colera, furt 800.000 veldurs fes ki ef mantas, mit eolelije lotiy oras pai ef ÿmann *Matthew*. Naliycatjens rifo ef Helten-depãrtemen fespaine ef ÿpégen fes ef distryccs Sud ur Grand'Anse, armt zutter-wefot rifo ef šark.

Er ef ÿmann, pluzari 3500 moiriyn kólgtis frópÿj ef kinã, çÿrtãker na ef knurfel, chaquinde fes ef wertlã. Ef ennte-rús kette eft zillos lóf pluzari sers hertels. Internašonalo òrganisa-



ša çÿrtire ef distribušo rifo clenn kupãn-knurfel ur ef colera-revertos. Er õktobry 2010, 10.000 veldurs poirdÿfo pai ef kinã fes Ha'itiy.

Matthew ef colera-çÿrtãchos ma séstocirre velk, ef ÿmann knurfel-jÿzoošõsta kainilõme, ur idesérettor veldurs nestycilõme beri querde fes pãltÿrg fane-kãmpõsta.

Armt 4 õktobry *Matthew* enn Ha'itiy quurstoxe na omelech-vitešos tukst 230 kilometers rí'ef zurtarr. Tu plãks den ef knõfe tuksof ral, 546 veldurs sterdo. Ef Wertlã-benc ur ef Inter-ameriy Weelfa'ee-benc ÿzoze, *Matthew* enn eft sgãtos ciyfelira rifo pordel ten milertt dollars. Blul kólelije messe ralpip ef perdosz fes ef siyclouker fes pordel 600 melõn dollars. ð

©PRESPO

AFTEL GÿRS MIYPA PIP ARMT EFT OMãSTãY-PãS?
14% OIBãNIY KAF JADãK DOKERAT-LOFA. www.doker.sp